

undgik hans Opmærksomhed; han huffede maaskee enten ikke Marstallet, eller ogsaa lagde han ikke Mærke til den store Betydning, som det i dette Tilfælde havde, om man ansøgte, at disse Noter vare af 1852 eller 1851. (Hør! Hør! Schack: Jeg sagde 1852). Jeg tvivler slet ikke om, at den ærede Rigsdagsmand har villet sige det, og jeg troer endnu mindre, at han, ved ikke at gjøre det, har villet fremstille Sagen i et andet Lys, end den virkelig har vilst sig; det har jeg aldrig tænkt paa, og jeg skulde derfor ikke have anset det for nødvendigt at gaae denne Uttring imøde, men have taget den simpelt hen som en Fortalelse, hvis en Tausched fra min Side i saa Henseende ikke kunde misforstaaes. Under Sagens første Behandling, hvor denne Sag ogsaa var paa Bane, har jeg gjort opmærksom paa, at de citerede Svar fra Udlandet aldeles ikke vare Svar paa det Program, der er udtalt i Kundgjørelsen af 28de Januar d. A., det er derimod Svar paa en Skrivelse, hvorved det saakaldte Notabelproject blev communiceret det østerrigiske og preussiske Cabinet. Nu troer jeg under Sagens 1ste Behandling at have yttrret, i ethvert Tilfælde veed jeg, at det er skeet tidligere, men jeg maa befrygte, at det er blevet overhørt og maa da altsaa gjentagende gjøre opmærksom paa, at der er en stor Forskjel paa, hvorledes Situationen var dengang, og hvorledes den er efter Kundgjørelsen af 28de Januar d. A. For det Første er det jo ligefrem, at Uttringer, som vare ansøgte i Forhold til et senere opgivet Program, en senere opgiven Basis for Sagenes endelige Ordning, ikke mere ere bindende, men jeg vil hertil yderligere sige, at de Svar, som ville være høist mærkelige og aldeles uforklarlige og derfor vistnok fra den ærede Rigsdagsmands Standpunkt høist bevisende for det, han tilstgæde, hvis de vare givne i Anledning af Kundgjørelsen af 28de Januar, ere seldkommen naturlige, naar man holder sig til det Standpunkt, hvorpaa Notabelprojectet stod; thi Hovedideen i Notabelprojectet var at fastholde den sidste Træad af en Mulighed til en særlig constitutionel Forbindelse mellem Danmark og Slesvig, mod at man til Gjengæld stillede Holsteen ikke i en udsøndret Stilling

— paa ingen Maade — men dog i en Stilling, som var mindre fast, mere løs i Forhold til det øvrige Monarchie. Det var ganske naturligt, at, naar man vilde forlange af de to tydske Stormagter, som hørte til det tydske Forbund, der i 1848, af Hensynet til det slesvigiske Spørgsmaal, for en væsentlig Deel begyndte den hele Krig, en Indrømmelse, som de aldrig nogensinde tidligere havde været at formaa til at gjøre i Henseende til en særlig, om endog nok saa løs, constitutionel Forbindelse mellem Danmark og Slesvig, de da igjen opfattede Sagen fra det Standpunkt, som kunde yde dem noget Bedrag i deres fremtidige Udsigter; det var paa den Maade, at Holsteen maaskee kunde komme til at høre til det tydske Toldforbund, istedetfor til en dansk Toldforbindelse, og det var derfor fra deres Side en ganske naturlig, og i Formen en overordentlig mild, Reservation, at, hvis man ad forbundsmeetsig Veie — altsaa med Kongen af Danmarks frie Samtykke — skulde komme til det Resultat, at Holsteen skulde slutte sig til det tydske Toldforbund, saa maatte Østerrigs og Preussens Consens til den Basis, som indeholdtes i Notabelprojectet, ikke være til Hinder for en saadan fremtidig Udvikling. Efter denne Forklaring, hvormed jeg, saa at sige, nødtvungen er kommen til at opholde det ærede Thing, troer jeg, det maa være klart, at disse Uttringer fra Østerrigs og Preussens Side paa ingen Maade kunne bevise, at fremmede Magter med Hensyn til en vis Billigelse af den Basis, som for det danske Monarchies Stilling i Forhold til Udlandet indeholdes i Kundgjørelsen af 28de Januar, skulde have nogen anden Ansættelse om det vigtige Toldspørgsmaal end selve Hans Majestæts Regjering. Den samme ærede Rigsdagsmand har ogsaa paa en Maade, som jeg ligeledes kun kan forklare mig paa samme Maade som tidligere, udtalt sig om en Uttring af mig i Anledning af det ærede Mindretals Betænkning i Udvalget. Jeg maa gjøre opmærksom paa, at jeg hverken i min Tak til den ærede Rigsdagsmand for hans korte, men Sagen, som det forekommer mig, paa Hovedet ramende Erklæring, har forudsat, at her skulde være Menigmand i Folkethinget, for hvem en saadan simpel Erklæring skulde være mere fat-